

SUB Hamburg

A/723107

EL TORTOSÍ DEL BAIX EBRE I L'ESTÀNDARD

Descripció lingüística, anàlisi i propostes

Carles M. Castellà Espuny

IV Beca Joan Veny

BIBLIOTECA LA BARCELLA, 29

 onadaedicions.com
B e n i c a r l ó

ÍNDIX

EL TORTOSÍ DEL BAIX EBRE I L'ESTÀNDARD

PRÒLEG	15
AGRAÏMENTS	19
1. INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ	21
1.1. <i>MOTS PRELIMINARS</i>	21
1.2. <i>ÀMBIT GEOGRÀFIC. MOTIVACIÓ</i>	21
1.3. <i>METODOLOGIA</i>	25
1.4. <i>ADVERTIMENTS QUANT ALS RESULTATS DE LES ENQUESTES.</i>	30
1.5. <i>SOBRE EL MODEL DE LLENGUA EMPRAT</i>	33
2. ASPECTES TEÒRICS SOBRE ESTANDARDITZACIÓ	39
2.1. <i>NORMATIVA, ESTÀNDARD, DIALECTES I VARIACIÓ LINGÜÍSTICA</i>	39
2.2. <i>EL PROCÉS D'ESTANDARDITZACIÓ DE LA LLENGUA CATALANA. EL TORTOSÍ.</i>	44
2.2.1. <i>El concepte.</i>	44
2.2.2. <i>Pompeu Fabra, el procés d'estandardització i els dialectes geogràfics.</i>	45
2.2.3. <i>La tasca dels escriptors.</i>	54
2.2.4. <i>Els mitjans de comunicació.</i>	58
2.2.5. <i>L'ensenyament</i>	60
3. LA LLENGUA DEL BAIX EBRE	65
3.1. <i>ESTUDIS PREVIS</i>	65
3.2. <i>ANÀLISI LINGÜÍSTICA</i>	75

3.2.1. Fonètica	75
3.2.1.1. <i>Vocalisme tònic</i>	75
3.2.1.1.1. Tractament de A tònica llatina	75
3.2.1.1.2. Tractament de Ī tònica llatina	77
3.2.1.1.3. Tractament de Ĩ i Ē tòniques llatines	77
3.2.1.1.4. Tractament de Ę tònica llatina	79
3.2.1.1.5. Tractament de Ō tònica llatina	79
3.2.1.1.6. Tractament de Ō i Ū tòniques llatines	79
3.2.1.1.7. Tractament de Ū tònica llatina	80
3.2.1.1.8. Diftongs tòncics	81
3.2.1.2. <i>Vocalisme àton</i>	82
3.2.1.2.1. Tractament de /a/ i /e/ en posició pretònica i posttònica	82
3.2.1.2.2. Tractament de /i/ àtona	90
3.2.1.2.3. Tractament de /o/ en posició pretònica i posttònica	91
3.2.1.2.4. Diftong àtons	96
3.2.1.3. <i>Consonantisme</i>	98
3.2.1.3.1. Consonants labials	98
3.2.1.3.2. Consonants laterals i ròtiques	100
3.2.1.3.3. Consonants palatals	106
3.2.1.3.4. Consonants alveolars	108
3.2.1.3.5. Consonants nasals	110
3.2.1.3.6. Consonants velars	112
3.2.1.3.7. Grups consonàntics	113
3.2.1.4. <i>Altres fenòmens fonètics</i>	115
3.2.1.4.1. Pròtesis vocàliques o sil·làbiques	115
3.2.1.4.2. Epèntesis consonàntiques	117
3.2.1.4.3. Epítesis consonàntiques	117
3.2.1.4.4. Afèresis	118
3.2.1.4.5. Síncopes i apòcopes	119
3.2.1.4.6. Metàtesis	119
3.2.1.4.7. Dissimilacions	120
3.2.1.4.8. Assimilacions	122
3.2.1.4.9. Reducció de sons	122
3.2.1.4.10. Interferències fonètiques	123
3.2.2. Morfologia	124
3.2.2.1. <i>Morfologia nominal</i>	124
3.2.2.1.1. Gènere i nombre	124
3.2.2.1.2. Derivats	129
3.2.2.1.3. L'article	131

3.2.2.1.4. Pronoms personals	135
3.2.2.1.5. Els demostratius	137
3.2.2.1.6. Els possessius	139
3.2.2.1.7. Numerals	141
3.2.2.1.8. Interrogatius i relatius	142
3.2.2.1.9. Indefinits	143
3.2.2.1.10. Quantitatius	144
3.2.2.1.11. Adverbis	146
3.2.2.1.12. Preposicions	150
3.2.2.1.13. Conjuncions	153
3.2.2.2. <i>Morfologia verbal</i>	155
3.2.2.2.1. Infinitiu	155
3.2.2.2.2. Gerundi	155
3.2.2.2.3. Participi	156
3.2.2.2.4. Present d'indicatiu	158
3.2.2.2.5. Imperfet d'indicatiu.	162
3.2.2.2.6. Condicional	163
3.2.2.2.7. Present de subjuntiu	163
3.2.2.2.8. Imperfet de subjuntiu	169
3.2.2.2.9. Imperatiu	170
3.2.2.3. <i>Models de conjugació i verbs irregulars</i>	171
3.2.2.3.1 Verbs del grup I.	171
3.2.2.3.2. Verbs del grup II	193
3.2.2.3.3. Verbs del grup III.	230
3.2.3. Sintaxi.	252
3.2.3.1. <i>Combinació pronominal</i>	252
3.2.3.2. <i>Correlació de temps verbals</i>	255
3.2.3.2.1. Condicional irreal de present	255
3.2.3.2.2. Condicional irreal de passat	257
3.2.3.2.3. Valor comparatiu i condicional	258
3.2.3.3. <i>Perífrasis verbals</i>	260
3.2.3.3.1. Perífrasi d'obligació	260
3.2.3.3.2. Perífrasi de probabilitat de passat amb forma perifràstica	261
3.2.3.4. <i>Verb haver-hi.</i>	262
3.2.4. Lèxic	265
3.2.4.1. <i>El camp i els cultius</i>	266

3.2.4.2. <i>Indústries relacionades amb l'agricultura</i>	274
3.2.4.2.1. <i>La vinya</i>	274
3.2.4.2.2. <i>L'olivera</i>	277
3.2.4.2.3. <i>El blat</i>	280
3.2.4.3. <i>Els vegetals</i>	283
3.2.4.3.1. <i>Les verdures</i>	283
3.2.4.3.2. <i>Plantes, arbustos, bolets</i>	287
3.2.4.3.3. <i>Fruïtes</i>	291
3.2.4.3.4. <i>Arbres</i>	295
3.2.4.4. <i>Els animals domèstics</i>	298
3.2.4.5. <i>La vida pastoral</i>	303
3.2.4.6. <i>Els animals vertebrats i invertebrats</i>	306
3.2.4.7. <i>El temps. Les estacions de l'any</i>	312
3.2.4.8. <i>Noms topogràfics</i>	319
3.2.4.9. <i>Els oficis</i>	323
3.2.4.10. <i>El cos humà</i>	327
3.2.4.11. <i>La casa</i>	334
3.2.4.12. <i>El vestit</i>	344
3.2.4.13. <i>La família: cicle de la vida</i>	350
3.2.4.14. <i>Les festes religioses</i>	354
3.2.4.15. <i>La mar</i>	358
3.2.4.16. <i>Els jocs</i>	363
3.2.5. Lèxic del Baix Ebre en el diccionari normatiu i propostes de normativització.	366
4. APROXIMACIÓ AL CATALÀ DEL BAIX EBRE DE PRINCIPIS DEL SEGLE XX	371
4.1. <i>FONÈTICA</i>	373
4.1.1. <i>Vocalisme tònic</i>	373
4.1.2. <i>Vocalisme àton</i>	374
4.1.3. <i>Consonantisme</i>	375
4.2. <i>MORFOLOGIA</i>	375
4.2.1. <i>Morfologia nominal</i>	375
4.2.2. <i>Morfologia verbal</i>	377

4.3. <i>LÈXIC</i>	380
4.3.1. El camp i els cultius	380
4.3.2. Indústries de l'agricultura: vinya, olivera, blat	381
4.3.3. Els vegetals	381
4.3.4. Els animals domèstics	382
4.3.5. La vida pastoral	382
4.3.6. Els animals vertebrats i invertebrats	382
4.3.7. El temps i les estacions de l'any	383
4.3.8. Noms topogràfics	384
4.3.9. Els oficis	384
4.3.10. El cos humà	385
4.3.11. La casa	385
4.3.12. El vestit	386
4.3.13. La família: el cicle de la vida	387
4.3.14. Les festes religioses	387
4.3.15. El mar	387
4.3.16. Els jocs	388
4.4. <i>CONCLUSIÓ</i>	388
5. <i>CONCLUSIONS</i>	391
6. <i>BIBLIOGRAFIA</i>	401
<i>ANNEXOS</i>	411
<i>ANNEX 1. ÍNDEX DE MOTS</i>	413
<i>ANNEX 2. MAPES</i>	447